

УДК: 658. 152

Пожусва Т.О., к.е.н., доцент
Запорізька Державна Інженерна Академія
м. Запоріжжя

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Пожусва Т. О. Сучасні підходи до формування інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. В статті розглянуто основні підходи до встановлення та оцінки складових інвестиційної привабливості, запропоновано та наведено основні шляхи щодо підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств.

Пожуева Т. А. Современные подходы до формирования инвестиционной привлекательности субъекта ведения хозяйства В статье рассмотрены основные подходы к установлению и оценке составляющих инвестиционной привлекательности, предложены и приведены основные пути относительно повышения инвестиционной привлекательности отечественных предприятий.

Pozhueva T. Modern approaches to forming investment attractiveness of subject of ménage. In this article the main approaches to forming and estimating the investment attractiveness are considered. The approaches to improvement of investment attractiveness of Ukrainian enterprises are suggested and reviewed.

Постановка проблеми. Проблематика зниження інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, ділової активності на інвестиційному ринку України та дестабілізація національної економіки в умовах фінансово-економічної кризи є достатньо актуальними й пріоритетними завданнями для вирішення як на макро-, так і на мікрорівнях та при формуванні державної інвестиційної політики [10].

Одним із пріоритетних напрямів державної інвестиційної політики України є підвищення інвестиційної привабливості підприємств, галузей та регіонів, а також проведення системних і комплексних заходів щодо стимулювання й залучення іноземного та вітчизняного капіталів. Проте, в умовах сьогодення інвестиційна привабливість регіонів, галузей та підприємств значно знизилась, причинно-наслідковим зв'язком даного процесу є вплив факторів фінансово-економічної кризи [8].

Інвестиційна привабливість вітчизняних підприємств безпосередньо впливає на формування рівня розвитку галузі та регіону, що в свою чергу визначає темпи функціонування вітчизняного інвестиційного ринку, обсяги та джерела інвестиційних ресурсів.

Підвищення інвестиційної привабливості підприємств зацікавить інвесторів вкладати кошти у перспективні об'єкти. Це дасть змогу інтенсифікувати процеси у галузях народного господарства, підвищити його продуктивність та потужність, диверсифікувати діяльність компаній, створити нові економічні умови, що просуватимуть взаємодію у інших галузях [9].

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Дослідження показали наявність різних компонентів інвестиційної привабливості підприємства. Слід виділити авторів, що використовують вище перелічені чинники у вивченні інвестиційної привабливості (табл. 1) [1, 2, 4-7].

Таблиця 1

Чинники, що визначають структуру інвестиційної привабливості

Висунуті чинники	Автор
Показники, засновані на фінансовій звітності	Г.Дібніс , О.Осика
Показники норми прибутку	Антіпов О., Козаченко Г., Ляшенко О.
Макропоказники	А. Семенов
Розрахунки, пов'язані з рухом грошових потоків в рамках інвестиційного проекту	І. Бланк
Показники, що характеризують виробничі потужності	Навроцький Н., Коломійцев О., Гончаров В.
Соціально-демографічні показники	Коюда В., Корда О., Лепейко І.

Розглядаючи інвестиційну привабливість державних об'єднань до показників, що характеризують виробничі потужності, Н. Навроцький [4, с.152] відніс обсяги випуску продукції, динаміку технічного переозброєння, якість продукції, ресурсозабезпеченість виробництва, прибуток і рентабельність.

Дослідження інвестиційної привабливості на основі соціально-демографічних чинників, проведеного В.Коюда [5, с. 247], дає можливість зробити висновок про його важливість для процесу інвестування. Даний підхід дає можливість врахувати перспективи розвитку та поточний стан ринку праці регіону – потенційного одержувача інвестицій. Адже соціально - демографічний аспект має велике значення для промисловості, зважаючи на трудоємність значної кількості промислової продукції.

При аналізі оцінки ефективності інвестицій в промисловості Антіпов О., Козаченко Г., Ляшенко О. [7, с. 368] зробили наголос щодо показників норми прибутку на капітал, інвестований в активи підприємства, назвавши їх самими інформативними. Вони застосовували розрахункові дані, результатом яких була норма прибутку на інвестований капітал. Серед показників які використовувались в дослідженні варто виділити: рентабельність продажів, кількість оборотів оборотних коштів, частка оборотних коштів, вкладених в сферу виробництва, обсяг оборотних коштів, питома вага основних засобів в активах, рентабельність оборотних коштів і ін.

В той же час незважаючи на досить глибоке дослідження при встановленні складових інвестиційної привабливості промислових підприємств, деякі питання носять дискусійний характер.

Мета статті. Враховуючи загальне народногосподарське значення щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств на підставі прийняття зважених управлінських рішень, котрі повинні враховувати різні підходи, метою даної статті є:

- розкриття змісту інтегральної економічної категорії «інвестиційна привабливість підприємства»;
- встановлення, за рахунок яких показників слід формувати інвестиційну привабливість підприємства;
- визначення основних напрямків підвищення інвестиційної привабливості.

Виклад основного матеріалу. З метою виявлення перспектив доступності фінансових ресурсів для досягнення інвестиційних цілей визначається інвестиційна привабливість окремого напрямку чи сфери діяльності, що враховує комплекс чинників, які формують зовнішні умови для реалізації інвестиційного проекту [3, с. 141].

В умовах фінансово-економічної кризи визначення інвестиційної привабливості підприємств є досить не простим завданням, оскільки на даний процес впливають як зовнішні фактори впливу, нестабільність економіки так і високий ступінь ризикованості та непередбачуваності подій.

Інвестиційна привабливість підприємства – це інтегральна характер-ристика підприємств з позиції перспектив розвитку, обсягу і можливостей збуту продукції, ефективності використання активів і їх ліквідності, стану платоспроможності й фінансової стійкості. Тобто її можна охарактеризувати як доцільність вкладення в підприємство вільних грошових коштів [3, с. 143]. Теоретичні дослідження дозволяють відокремити певні фактори оцінки інвестиційної привабливості підприємств (табл. 2).

Оскільки, при оцінюванні інвестиційної привабливості інвестор визначає доцільність майбутнього капіталовкладення, необхідно особливу увагу звернути на реалізацію попередніх інвестиційних проектів на даному підприємстві. Саме тому, наведені у таблиці 2 фактори оцінювання інвестиційної привабливості підприємств слід також доповнити аналізом раніше реалізованих інвестиційних проектів, тобто на скільки ефективно та в повному обсязі були використані інвестиційні ресурси, які отримали показники окупності та прибутковості проектів тощо.

Оцінка та аналіз інвестиційної привабливості підприємства – це можливість виявити недоліки у діяльності підприємства, передбачити заходи щодо їх ліквідації та поліпшити можливості залучення інвестиційних ресурсів. А це, у свою чергу, дає можливість інвесторам визначитися у своєму рішенні про інвестування у дане підприємство [5, с. 206].

Формування інформаційної привабливості підприємства необхідно задля (рис. 1):

Таблиця 2

Фактори оцінки інвестиційної привабливості підприємств

Фактори оцінки інвестиційної привабливості	
Загальна характеристика виробництва Характеристика технічної бази підприємства, технології, вартість основних фондів, коефіцієнт зношення Номенклатура продукції, що випускається	Економіко-географічне положення Галузева приналежність Статус власності Інтелектуальний капітал підприємства
Виробнича потужність, можливість нарощування виробництва	Діловий імідж керівництва підприємства Лояльність клієнтів
Місце підприємства в галузі, на ринку Рівень монопольності стану підприємства Характеристика дирекції, схеми управління, чисельність персоналу, його структура, заробітна плата Статутний фонд, власники підприємства, номінал та ринкова ціна акцій, розподіл пакета акцій Структура витрат на виробництво, в т.ч. за основними видами продукції, їхня рентабельність Обсяг прибутку та його використання за звітний період Фінанси підприємств	Вартість бранда Положення на ринку Конкурентоспроможність підприємства Збалансованість контрольних карт Оборотність капіталу Фінансова стійкість підприємства Прибутковість (рентабельність) діяльності Платоспроможність і ліквідність Структура активів і капіталу

1. Забезпечення конкурентоспроможності продукції і підвищення її якості.

2. Структурної перебудови виробництва.

3. Створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування підприємств.
4. Вирішення соціальних проблем інвестиції необхідні для забезпечення ефективного функціонування підприємств, їхнього стабільного стану й у зв'язку з цим вони використовуються для досягнення подальшого розширення і розвитку виробництва.
5. Відновлення основних виробничих фондів.
6. Підвищення технічного рівня праці і виробництва та ін. [1, с. 248]

Рис. 1. Заходи, що вимагають формування та підвищення інвестиційної привабливості підприємства (ІІІ)

На рис. 2 представлено рекомендації для підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

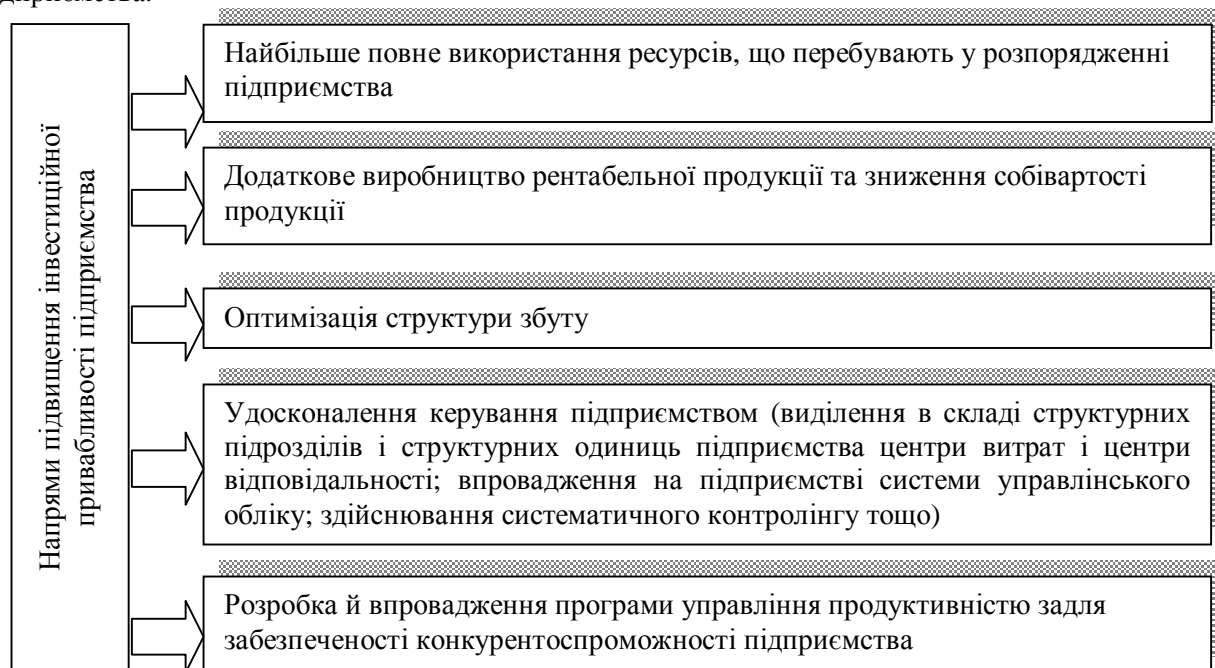

Рис. 2. Напрями та рекомендації для підвищення інвестиційної привабливості підприємства

Розглянемо більш детально зміст запропонованих заходів.

1. Для отримання прибутку підприємство повинне найбільш повно використати ресурси, що перебувають у його розпорядженні, і в першу чергу воно повинне використати виявлений резерв по виробництву на наявному в нього устаткуванні додаткової продукції. Збільшення випуску знижує витрати на одиницю продукції. Ну а крім цього, додаткове виробництво рентабельної продукції вже саме по собі дає додатковий прибуток [4, с. 155].

2. Зниження собівартості також може вплинути на збільшення прибутку підприємства. Як уже зазначалось, одним з факторів зниження собівартості є збільшення обсягу реалізованої продукції. До інших факторів можна віднести:

– удосконалення організації виробництва, що має своєю метою звести до мінімуму або взагалі ліквідувати нераціональні витрати;

– злагоджена робота всіх складових виробничого процесу (основного, допоміжного, обслуговуючого виробництва);

– оптимізація поточкових процесів на підприємстві;

– підвищення якості продукції яка випускається [3, с. 156].

3. Значним фактором збільшення прибутку є оптимізація структури збуту [4, с. 157].

– підвищення в складі реалізації питомої ваги дрібнооптової продукції;

– здійснення своєчасної уцінки виробів, які втратили первісну якість;

– здійснення ефективної цінової політики, диференційованої стосовно окремих категорій покупців;

– удосконалення рекламної діяльності та підвищувати ефективність окремих рекламних заходів;

4. Удосконалення управління підприємством, а саме:

– виділення в складі структурних підрозділів підприємства центри витрат і центри відповідальності;

– впровадження на підприємстві системи управлінського обліку витрат у розрізі центрів відповідальності, центрів витрат й окремих груп товарної продукції;

– здійснення систематичного контролю за роботою устаткування та здійснювати своєчасне його налагодження з метою недопущення зниження якості, а також випуску бракованої продукції;

– при введенні в експлуатацію нового обладнання приділяти достатньо уваги навчанню й підготовці кадрів, підвищенню їх кваліфікації, для ефективного використання устаткування та недопущення його поломки через низьку кваліфікацію персоналу;

– підвищення кваліфікації працівників, що супроводжується зростанням продуктивності праці.

5. Враховуючи першочергову важливість підвищення продуктивності праці для конкурентоспроможності підприємства, керівникам й спеціалістам всіх рівнів слід розробляти та впроваджувати програми управління продуктивністю. Ці програми на підприємстві охоплюють такі етапи [7, с. 371]:

– вимірювання й оцінка досягнутого рівня продуктивності по підприємству в цілому й за окремими видами праці зокрема;

– пошук та аналіз резервів підвищення продуктивності праці;

– розробка плану використання резервів підвищення продуктивності праці, який повинен передбачати конкретні терміни й заходи щодо їх реалізації. Фінансування витрат на ці заходи та очікуваний економічний ефект від їх впровадження з визначенням відповідальних виконавців;

– розробка систем мотивації працівників з метою досягнення запланованого рівня продуктивності;

– контроль за реалізацією заходів, передбачених планом і всією програмою та регулювання їх виконання;

– вимірювання та оцінка реального впливу запланованих заходів щодо зростання продуктивності праці.

Дотримання цих рекомендацій дасть можливість підприємству більш швидко вийти з кризи, налагодити свою діяльність, отримувати прибуток та досягти значного рівня інвестиційної привабливості.

Висновки. Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність його кількісних і якісних характеристик, які є підставою для ухвалення рішення про доцільність здійснення або залучення інвестицій, їх обсяг, джерела, структуру, термін інвестування.

Лише глибоке та всебічне вивчення різних проявів господарської діяльності підприємства дасть змогу оцінити рівень його інвестиційної привабливості та встановити стратегічні напрямки подальшого розвитку. Окрім того оцінка інвестиційної привабливості підприємства відкриває для вітчизняних й іноземних інвесторів нові можливості диверсифікації, підвищує гарантію вкладення коштів в інвестиційні проекти.

Підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, акумулювання інвестиційних ресурсів та активізування інвестиційного ринку є одними із пріоритетних шляхів виходу та подолання фінансово-економічної кризи в Україні. Удосконалення механізму координації інвестицій з макро– до регіонального рівнів та з галузевого до підприємства розширює інвестиційні можливості підприємств, стимулює зростання інвестицій в економіку та зміцнює фінансову систему держави.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. – К.: Эльга, Ника центр, 2001. – 448с.
2. Дібніс Г. Методика оцінювання інвестиційної привабливості підприємств машинобудування // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7 (85). – С. 228–240.
3. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посібник. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 432 с.
4. Гончаров В.М., Навроцький А.А., Коломійцев О.А. Інвестиційні ресурси та їх економічне регулювання: Монографія. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2006. – 204 с.
5. Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Основи інвестиційного менеджменту: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2008. – 340 с.
6. Осыка А. П. Управление инвестициями: Учеб. пособие. – Луганск: Изд-во ВУГУ, 2002. – 136 с.
7. Управління інвестиціями на підприємстві /Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М. та ін. – К.: Лібра, 2004. – 510 с.
8. Економіка України № 5 – 2007, 12-17 с. // Інвестиції та економіка України // В. Федоренко.
9. Економіка України №6 – 2006, 41-46 с. //Методи визначення економічної ефективності інвестицій// Т. Бень.
10. Економіка України №3 – 2007, 32-40 с. // Порівняльний аналіз динаміки інвестицій в економіку України // Л. Червова, М. Назарчук.

Ключові слова: господарська діяльність, інвестиційна діяльність, інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційні ресурси, власні кошти.